

Ususret novoj generaciji istraživača hrvatske filozofske baštine

Kada sam kolegi Ivanu Pekliću iznio prijedlog da bih za *Cris* uredio tematski blok o hrvatskoj filozofskoj baštini, bio sam siguran da će, kao glavni i odgovorni urednik časopisa, moj prijedlog objeručke prihvatiti, bezuvjetno ga podržati i omogućiti njegov realizaciju. Svoj sam optimizam gradio na sljedećem: 1) *Cris* je časopis koji objavljuje članke iz humanističkih disciplina, kojima, nedvojbeno, pripada i filozofija; 2) kolega Peklić je, podsjećam, uz povijest diplomirao i filozofiju, štoviše, objavio je i članak iz područja hrvatske filozofske baštine,¹ zbog čega sam računao na njegov senzibilitet prema predloženom projektu. Zahvaljujući lijepoj suradnji s glavnim urednikom, *Cris* u ovom broju čitateljima nudi blok filozofskih tekstova koji sam naslovio “Ususret novoj generaciji istraživača hrvatske filozofske baštine”.

Ovom bih prilikom istaknuo razloge koji su me motivirali da uredim tematski blok baš iz hrvatske filozofske baštine. Začudo, kolegij pod nazivima “Povijest hrvatske filozofije” ili “Hrvatska filozofija” jedan je od najmlađih na odsjecima za filozofiju na filozofskim fakultetima u Hrvatskoj. Iako o potrebi, a napose opravdanosti postojanja takvoga kolegija rasprave traju još od njegova uvođenja, studenti filozofije danas u Hrvatskoj mogu slušati predavanja i o hrvatskoj filozofskoj baštini. U posljednjih nekoliko godina stasaju mladi filozofi koji su iskazali interes za ozbiljno bavljenje hrvatskom filozofskom baštinom. Iako ih nema mnogo, nesporno je da nova generacija nastavlja putem svojih mentora koji su velik dio svoje znanstvene karijere posvetili upravo istraživanju hrvatske filozofske baštine. Usudio bih se tvrditi da su autori članaka u ovom bloku neposredni nastavljači i nasljednici Erne Banić-Pajnić, Pave Barišića, Mihaele Girardi-Karšulin, Ivica Martinovića i Ljerke Schiffler.

U ovom bloku, dakle, otisnuti su radovi nove generacije hrvatskih filozofa koji pišu o hrvat-

skim filozofima i o povijesti filozofske akademske sredine u Hrvatskoj. Svih sedmero su doktorandi. Svi su oni ili asistenti na odsjecima za filozofiju ili znanstveni novaci na Institutu za filozofiju, a ono što im je također zajedničko odnosi se na njihovu generacijsku bliskost: svi autori u rasponu su od tridesete do četrdesete godine života. S obzirom na svoju upućenost u aktualno stanje istraživanja povijesti hrvatske filozofije, uvjeren sam da sam u ovome bloku okupio mlade hrvatske filozofe, kojima je na prvom mjestu upravo istraživanje o temama iz nacionalne filozofske baštine. Zato sam izuzetno ponosan i sretan što su svi oni sa zadovoljstvom prihvatili moju zamisao o ovom bloku, odnosno što su svojim člancima omogućili njegovo nastajanje: Marita Brčić (Split), Bruno Ćurko (Zadar), Davor Balić (Osijek), te Luka Boršić, Željka Metesi Deronjić, Ivana Skuhala Karasman i Stjepan Špoljarić (Zagreb). Od spomenutih autora, napose kada obrane svoje doktorske radove, tek se očekuje pravi i potpuni doprinos istraživanju hrvatske filozofske baštine.

Od dvaju pristupa, kronološkog ili tematskog, u ovom je bloku odabran kriterij koji je sedam otisnutih radova poredao po kronološkom slijedu njihovih tema. Prvi članak se, tako, tiče Benedikta Kotruljevića (oko 1416-1468), drugi Jurja Dragišića (oko 1445-1520), treći, četvrti i peti Frane Petrića (1529-1597), šesti Andrije Dudića (1533-1589), dok se sedmi odnosi na polemiku iz estetike koju su tijekom 1898. godine vodili Franjo Ksaver Kuhač i Ivo Pilar. Uz to, budući da tri članka promišljaju o Frani Petriću, na njih je također primijenjen kronološki pristup: kao prvi je otisnut članak koji se odnosi na Petrićevo djelo *Della historia diece dialoghi* iz 1560., kao drugi onaj koji se odnosi na djelo *Discussiones peripateticae* iz 1581., a kao treći onaj koji se odnosi na djelo *Nova de universis philosophia* iz 1591. godine.

Ono na što sam kao urednik ovoga bloka također izuzetno ponosan tiče se ujednačenosti u oblikovanju bilježaka. Naime, u svakoj bilješci podaci o literaturi donijeti su na način koji, nažalost,

¹ Ivan Peklić, “Petrićev nauk o prostoru u *Nova de universis philosophia*”, *Dubrovnik* 8/1-3 (1997), pp. 118-128.

nije ustaljen pri izdavačkoj i uređivačkoj praksi naših časopisa. Tako su, primjerice, zabilježeni podaci koji donose potpune informacije o imenima i prezimenima autora čiji su radovi referirani, zatim potpuni naslovi tih radova, podaci o godištim časopisa, podaci o godini objavljivanja rada, podaci o stranicama.

Budući da svaki čitatelj ima priliku donijeti vlastitu procjenu o vrijednosti i doprinosu svakog od objavljenih članaka, članke iz ovoga bloka predstaviti ću tek s jednom rečenicom.

Marita Brčić (Split) je u svom članku “Kotruljevićev nauk o pravednu trgovcu: podudarnosti i razlike s Aristotelovim poimanjem pravednosti” upozorila na činjenicu da je Kotruljević u svome djelu *Della mercatura et del mercante perfetto* uvelike slijedio Aristotela i njegov nauk o pravednosti i vrlini, dok je najveće razmimoilaženje s Aristotelom u Kotruljevićevu djelu uočljivo onda dok piše o kamatama i o koristi koju zajednica ima od trgovine.

Bruno Ćurko (Zadar) je u članku “Prisutnost Jurja Dragišića u digitalnom svijetu” pokazao da suvremena tehnologija pomaže u istraživanju o Dragišićevim spisima i biografiji, pri čemu je upozorio na dva njegova djela koja su u potpunosti digitalizirana, kao što je upozorio i na naslove stotinjak radova iz kojih možemo doznati brojne podatke o ovom hrvatskom renesansnom filozofu.

Stjepan Špoljarić (Zagreb) je u članku pod naslovom “Petrićeva *ars historica* u preradi Thomasa Blundevillea” upozorio na zbirku koju je engleski pisac Thomas Blundeville objavio 1574. godine, a koja se u najvećoj mjeri sastoji od prerade Petrićeva djela *Della historia diece dialoghi*, pri čemu nam je Špoljarić donio i podatke o podudarnostima te razlikama koje su proizašle iz međusobne usporedbe Blundevilleova i Petrićeva djela.

Luka Boršić (Zagreb) je u svom članku “Petrićeva kritika Aristotelova pojma οὐσία u *Discussiones peripateticae*” prikazao jedno od ključnih mjesta u Petrićevu pokušaju opovrgavanja Aristotelova poimanja znanosti, a koje se tiče Aristotelova poimanja supstancije i koje predstavlja samu srž određenja onoga po čemu neka znanost i jest znanost.

Davor Balić (Osijek) je u članku “Izvori Petrićeve *Panaugije*” prikazao Petrićev odnos prema trima najbrojnijim izvorima *Panaugije*: Zoroastru, Kaldejcima i Aristotelu, dok je u prilogama donio kazalo izvorā *Panaugije*, čestotu Petrićeva pozivanja na njih i abecedar pisaca na koje se Petrić pozvao u *Panaugiji*, a koje nije uvrstio u svoj popis pisaca za *Nova de universis philosophia*.

Ivana Skuhala Karasman (Zagreb) je u članku “Dudićevo tumačenje kometa” upozorila da Andrija Dudić u svom spisu *De cometarum significatione commentariolus* iz 1579. godine naglašava posebnost ljudskog djelovanja, zatim da komete razumije kao prirodnu pojavu i da podudarnost nebeskih pojava i zemaljskih promjena Dudić provjerava metodom koja podsjeća na današnju “statistiku”.

Željka Metesi Deronjić (Zagreb) je u članku “Polemika o secesiji u Hrvatskoj: Franjo Ksaver Kuhač i Ivo Pilar” prikazala tijek polemike koju su, o ulozi umjetnosti, njezinoj zadaći i cilju, zatim o pojmu lijepog i istine u umjetničkom djelu i o odnosu umjetnost - narod, tijekom 1898. godine vodili Kuhač kao “stari” i Pilar kao “mladi”, a čime smo dobili još jedan uvid u suprotstavljene i sukobljene estetičke nazore tradicionalista i modernista.

Davor Balić